

Nr 142.

Av herr **Ohlin**, om *provisorisk avlösningsförbättring för lärare vid Tekniska skolan i Stockholm.*

Sedan år 1907 en kunglig kommitté för omorganisation av Tekniska skolan i Stockholm tillsattes, har detta ärende gång på gång varit föremål för utredningar. Det sista resultatet av dessa föreligger i det förslag till omorganisation av skolans avdelning för teckningslärarutbildningen, som den 12 januari 1938 avgavs av 1936 års yrkesskolsakkunniga.

Att lönevillkoren vid Tekniska skolan äro i hög grad otillfredsställande, därom har vid alla dessa utredningar full enighet rått. Förhållandet understrykes med all tydlighet upprepade gånger även i 1936 års yrkesskolsakkunnigas betänkanden. De påminnelser om de anställdas prekära ställning, som tid efter annan framförts till Kungl. Maj:t av skolans styrelse och befattningshavare, ha av skolöverstyrelsen betecknats såsom befogade och den har medgivit, att väsentligen högre löner skulle vara berättigade. Samtidigt har den dock förklarat, att en nydaning av skolan vore snart förestående och att intet i lönefrågan kunde företagas, förrän riktlinjerna för omorganisationen klarlagts. Detta besked avgav skolöverstyrelsen redan år 1927, och de framställningar i ärenden från lärarpersonalen, som avgåvos 1930 och 1931, erhöilo enahanda svar.

Omorganisationsfrågan torde genom det förra året avgivna betänkandet hava ryckt ett steg närmare sin lösning. Något definitivt beslut i ärendet torde emellertid tidigast kunna beräknas vid nästkommande års riksdag. Om en omorganisation då beslutas måste det likväl komma att dröja åtskilliga övergångsår innan densamma kan bliva fullt genomförd, och det torde vara troligt att en avveckling av Tekniska skolan i dess nuvarande form kommer att vara avslutad tidigast med utgången av vårterminen år 1945. Vid den tidpunkten skulle ej mindre än 18 år ha förflutit, sedan skolans befattningshavare fingo besked om att en omorganisation vore nära förestående. Det synes oss under sådana förhållanden icke vara försvarligt att de anställda alltjämt få arbeta mot underbetalning i hopp om de förmåner, som skolans omorganisation en gång kan komma att medföra. Många av skolans lärare ha under tiden uppnått pensionsåldern, utan att någonsin få del av de väntade förbättringarna; andra ha i väntan härpå avstått från att söka sig till bättre avlönade befattningar och ha numera föga utsikter att erhålla platser i andra skolor. Under de gångna åren har Tekniska skolan trots dess i materiellt avseende dåliga resurser — vilka icke äro begränsade blott till lönerna — fyllt sin uppgift såsom vårt lands utan gensägelse främsta utbildningsanstalt på det konstindustriella området, och just under dessa årtionden har

svenskt konsthantverk och svensk konstindustri vunnit internationell berömmelse.

För att göra sig ett begrepp om i vilken grad påståendet om underbetalningen av Tekniska skolans lärare är befogat, bör man erinra sig följande fakta. Undervisningen inom skolans samtliga avdelningar måste föras fram till ett plan, som ligger betydligt högre än teckningsundervisningen i de allmänna läroverken, och i flertalet av dess ämnen fordras en alldeles speciell kunnighet samt kontakt såväl med aktuella företeelser på rent konstnärliga områden, som med de ständigt förekommande skiftningarna ifråga om material och teknik inom konsthantverk och konstindustri. Vidare är Tekniska skolan den anstalt, som omhänderhar utbildningen av rikets samtliga teckningslärare. Och likväl erhålla flertalet av skolans lärare en timpenning, som betydligt understiger den som en nyexaminerad teckningslärare erhåller, om denne vinner anställning såsom timlärare vid läroverk i Stockholm. Endast överlärarna vid Tekniska skolan i Stockholm ha en timlön, som ungefärligen svarar emot den, som en ordinarie teckningslärare vid ett läroverk i Stockholm uppbär i sin första löneklass. Underlärare vid Tekniska skolan, vilka likväl utföra ett fullt självständigt undervisningsarbete, erhålla oberoende av anställningstidens längd en timpenning å 4.25, dyrtidstillägget inräknat, vilket motsvarar blott 68 % av den ordinarie teckningslärarens timlön i dennes första löneklass och i hans därpå följande löneklasser respektive 64 %, 60 % och 55 %. — Av intresse är även en jämförelse mellan de kostnader, som lärarnas löner utgöra per år och elev i Tekniska skolan och i andra undervisningsanstalter. Kostnadssiffran för lärarnas löner utgör enligt 1936 års yrkesskolsakkunnige vid rikets tekniska läroverk i genomsnitt 597 kronor per år och lärjunge. Motsvarande kostnad i den av dem föreslagna konstfackskolan beräkna de sakkunniga till 680 kronor. I den högsta avdelningen inom Tekniska skolan, den högre konstindustriella, utgör kostnaden per år och elev för lärarnas löner endast 333.50 kronor. (Denna summa kan dock beräknas till 18 % bekostas genom elevernas terminsavgifter.) Det bör tilläggas, att underlärare i händelse av sjukdom måste avstå hela sin lön åt vikarien.

En definitiv lönereglering är under nuvarande förhållanden naturligtvis otänkbar. Skolans stat, vilken fastställdes så tidigt som år 1879, har emellertid senare vid flera tillfällen justerats genom provisoriska lönetillägg. Detta skedde bl. a. åren 1910, 1911, 1920 och — för skolans vaktmästare — 1936. Något principiellt hinder mot ytterligare provisorisk löneförbättring torde icke heller föreligga, sedan 1936 års yrkesskolsakkunnige genom sitt betänkande uppdragit de riktlinjer för en omorganisation av Tekniska skolan, vilka skolöverstyrelsen tidigare förklarat utgöra en nödvändig förutsättning för åtgärder till lönerns förbättrande. Att en provisorisk löneförbättring nu göres är så mycket mera påkallat, som lönereglering på senaste år skett vid övriga undervisningsanstalter, varigenom missförhållandena vid Tekniska skolan kommit att framstå i en än skarpare dager.

En god ledning vid avvägandet av eventuella provisoriska löneförbättringar

utgöra sakkunniges förslag till reglering av lärarlönerna i den föreslagna konstfackskolan. Det är emellertid tydligt att man av försiktighetsskäl bör stanna något under den där föreslagna nivån.

Tekniska skolans styrelse har anhallit, att Kungl. Maj:t ville söka utverka en summa till provisorisk löneförbättring åt lärarpersonalen, stor 51,672.20 kronor.

Styrelsen utgår ifrån, att minimilönen per undervisningstimme bör vara för överlärare 7.50 kr.

för underlärare 5.00 kr.

För att uppnå den föreslagna timlönen måste tillägg av växlande storlek läggas till den nuvarande lönen för 12,028 överlärartimmar och för 15,414 underlärartimmar.

I genomsnitt skulle tillägget till:

överlärares timlön vara 2.23 kr., varför behövs	kronor 27,029.20
underlärares timlön 1.70 kr., varför behövs	» 24,643.00
	<u>kronor 51,672.20.</u>

I detta sammanhang torde böra påpekas, att även skolans tjänstemän äro synnerligen lågt avlönade, detta gäller även vaktmästarna, som så sent som 1936 erhöilo en provisorisk löneförbättring.

Då vi emellertid i detta sammanhang ej upptagit krav på en provisorisk löneförbättring för dessa, har det berott på att deras arbete troligen i än högre grad kommer att påverkas av den planerade omorganisationen och att de vid en sådan omedelbart skulle komma i åtnjutande av en eventuell löneförhöjning.

Under åberopande av vad som ovan sagts får jag hemställa,

att riksdagen utöver det i VIII huvudtiteln upptagna anslaget till upprätthållande av undervisningen i Tekniska skolan i Stockholm måtte anvisa ett anslag till provisorisk löneförbättring för skolans lärare, stort 52,000 kronor, att utgå till dess avvecklingen av den nuvarande skolan tagit sin början samt därefter till den utsträckning, som behöves för att under avvecklingstiden upprätthålla den genom löneförbättringen åvägabragta lönenivån.

Stockholm den 23 januari 1939.

Bertil Ohlin.

